

שבת פרשת מסעי, ב' במנחם אב תשע"ו 6.8.2016, גיליון מס' 5

פה-אמר ה' צְבָאוֹת, צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֶשְׂרִי יִהְיֶה לְבֵית-
יְהוּדָה לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה, וּלְמַעַדִים, טוֹבִים; וְהָאֻמָּת וְהַשָּׁלוֹם, אָהָבוּ (זכריה ח', י"ט).

שלום קהילה יקרה,

אנו בעיצומו של הקיץ, הילדים בחופשה ומבלים בחוץ, בשבילים ובכבישים, וזה הזמן לחדד את החושים ולתת דגש לנושא הבטיחות בדרכים. **הרב ורדי** בודק האם השפה ההלכתית יכולה לסייע להגברת הזהירות, ואריאלה הלחמי סוקרת את נושא חציית הכבישים על ידי ילדים, מהפן המחקרי אליו היא נחשפת בעבודתה ברשות הלאומית לבטיחות בדרכים.

אחת עשרה שנים חלפו מאז תכנית "ההתנתקות" הכואבת. ביקשנו **מטל נוימן** לשתף אותנו בזיכרונות ילדותה הקסומים בגן אור.

דפי קרמר משתפת אותנו בקורותיו המרתקים של אביה, **משה פורר ז"ל**, שהלך לעולמו לאחרונה, במדור "בית אבי".

לכבוד ט"ו באב נושבות רוחות הרומנטיקה בגיליון, ומביאות עמן את סיפורי ההיכרות של **יפעת ושלומי מור** ושל **עדינה ואבי הירשברג**.

עוד בט"ו באב, לפני 47 שנים, התקיים טקס העלייה לקרקע של קיבוץ ראש צורים. הקיבוץ עבר תהפוכות רבות מאז. על אחת התקופות המורכבות בחיי הקיבוץ מספרת **אמירה רענן** מזוויתיה של משפחה שזה עתה הגיעה לקיבוץ, בראיון שערך עמה **יעקב דרורי-רנבאום** במדור נוסטלגיה.

בין מדורינו הקבועים נפגוש את **אורטל ואיתי אריאל** במדור "חוק הדתיים השלובים", במדור "נאה מקיים" מעודדת אותנו **ציונה טבול** לצאת וללקט, ועוד ועוד.

אנו מברכים את **איילת שטרן** שהצטרפה לצוות העלון ומביאה עמה אנרגיות חדשות.

לראשונה אנו מדפיסים את העלון אצלנו במשרד. תודה רבה ל**אלקנה ואביטל** על כל העזרה והתמיכה. אנא קבלו בהבנה אם לא הכל הלך חלק.

קריאה מהנה וקיץ בטוח בדרכים!

צוות העלון:

הרב מרדכי ורדי, אביבית אהרונוף, רחלי אבלמן, איילת שטרן, צחי כהן, יעקב דרורי-רנבאום (עריכת לשון) ונעמה דיטור

ועדת תרבות

עדכוני בנייה

אנו מודים לחן רוזנצויג, נתנאל ריבלין, ענבל אביטל, חיים ראם, יובל ויסמן, הדס היימן, עקיבא אבלמן וחפצי מאד שהתנדבו לאחרונה לאייש את ועדת תרבות מחדש, ומאחלים להם הצלחה רבה במילוי תפקידם.

רכז/ת קהילה וספרן/נית

אנו עדיין תרים אחר רכז/ת קהילה וספרן/נית. המתעניינים מתבקשים לפנות (או להפנות) לאלקנה.

כפי שניתן לראות, לאחרונה נפרדנו מ- 5 הקרוואנים שהועברו לגבעות השכנה. עוד נעדכן כי בקרוב יחל פינוי האסבסט ממתחם המשק הישן. על מועד הפינוי תצא הודעה מסודרת מראש.

שבת שלום והמשך חופשה נעימה ובטוחה, ההנהלה

הראל שלמה כהן ז"ל - כ"ד באב תשע"ה.

בס"ד

"... עין לא מעלים, מעל צאן מרעיתו
גם קשאנו שברי כלים, עודנו קלי חמדתו..."

במלאת שנה לפטירת בנו, אחינו
ונכדנו
התינוק האהוב

הראל שלמה ז"ל

נעלה לקברו בבית העלמין בכפר עציון
ביום ראשון, כ"ד אב התשע"ו (28.8),
בשעה 18:00

לאחר מכן נתכנס משפחה
וחברים
(פרטים בהמשך)

המשפחה

"... עתיד הוא לתת פאר תחת אפר
שמן ששון תחת אבל
מעטה תהלה תחת רוח כהה..."

לחיים רואש ולכל המשפחה,

משתתפים בצערך במות אביך

צבי מימון רואש ז"ל.

המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

בית ראש צורים.

אם נפסול לעדות בחופה וקידושין מי שאינו מקפיד על חוקי התנועה – האם, כאנשים שומרי הלכה, זה יועיל להמחיש את החובה הדתית רוחנית? הרב יואל בן נון כתב חיבור בשפה הלכתית על חובת הזהירות בדרכים. אפשר למצוא את החיבור במנועי החיפוש ברשת: "הלכות דרכים - הרב יואל בן נון". אני מצאתי שבמובן מסוים הניסוח של הדברים בשפה ההלכתית, מקנה נקודת מבט חדשה שמנערת את ההרגלים מהנוסחאות הרגילות... אני ממליץ לכולם לקרוא את החיבור הזה לקראת הקיץ הקרב. נתפלל לקב"ה ונכוון את הלב והתודעה ונעבור את הקיץ בשלום.

תופעת ריבוי תאונות הדרכים היא מכת מדינה. כיצד אפשר לתקוף את העניין הזה באופן שיהיה אפקטיבי? האם ההקשר ההלכתי יכול להעצים את חובת הזהירות? למשל אם נגדיר כ"פיקוח נפש" כל בעיה או תקלה או קלקול בדרכי הנהיגה בכביש. הרי ברור שנהג עייף שבחר לאחוז בהגה למרות שהוא לא ערני, הרי הוא כמי שאוחז בידו כלי נשק טעון ומסכן את עצמו ואת היושבים אתו ואת הנוהגים מולו בכביש. מה יהיה אם נחייב מבחינה הלכתית חובת גלות מרצון כל מי שגרם מוות בטעות, שיתפטר מעבודתו ויעקור לאזור אחר בארץ? כאשר אני יוצא לעקיפה, האם הזהירות הטבעית יכולה להתחזק בסיוע של ההגדרה ההלכתית המגדירה כל עקיפה בכביש דו סטרי כספק פיקוח נפש?

חציית כבישים על ידי ילדים

אריאלה לחמי

פיזית וקוגניטיבית לתפקד כהולך רגל עצמאי ולחצות כביש ללא ליווי מבוגר. כאמור, מוכנות זו אינה קשורה בהכרח לגילו הכרונולוגי של הילד, אלא יותר למבנה גופו ויכולותיו הקוגניטיביות.

חציית כביש בצורה בטוחה דורשת מהולך הרגל יכולות פיזיות וקוגניטיביות שונות, אשר קיימות בקרב רוב המבוגרים, אך חסרות בקרב ילדים בגילאים שונים. מחקרים מראים כי היכולות והמיומנויות הנדרשות לצורך חצייה בטוחה נרכשות בצורה מלאה אצל רוב הילדים (כ-85% מהילדים) כאשר הם מגיעים לגיל 10. עם זאת, ילדים בני אותו הגיל נבדלים במוכנותם להתמודד עם סביבת הכביש.

אם כן, מהן היכולות הנדרשות על מנת לחצות כביש בבטחה:

יכולת ריכוז - ילדים מתקשים להתמקד בפעולות חציית כביש ודעתם מוסחת בקלות, שכן יכולת הריכוז שלהם קצרה והם מתקשים לבצע מספר פעולות בו זמנית.

יכולת עיבוד מידע - היכולת לאתר את המידע החיוני בסביבה מורכבת קשה לילדים בשל מגבלה במהירות תנועת העין, יכולת מוגבלת לאגור מידע בזיכרון לטווח קצר וזמן תגובה ארוך יותר.

יכולת שיפוט מרחק ומהירות נסיעה - בהערכת זמן הגעת רכב מתקרב מסתמכים ילדים בעיקר על

למי שלא מכיר, שמי אריאלה לחמי. צורי בעלי ואני גרים בראש צורים כבר שש שנים (מי היה מאמין?!), מדריכים את בית הילדים של בוגרי כיתה ט' (המקסימים) ובין השאר אני גם עובדת ב-ירשות הלאומית לבטיחות בדרכים' בחטיבת המידע והמחקר.

במסגרת הכובע האחרון שלי נתבקשתי לכתוב משהו קצר לגיליון הנוכחי שעוסק ב'בטיחות בדרכים'. אני מאמינה, וכך גם נמצא במחקר, כי ידע ומידע הם הדרך הטובה ביותר לשינוי התנהגות, הרבה יותר מאשר אכיפה והרתעה אשר יכולת השינוי שלהן הן לרוב לטווח הקצר בלבד. אי לכך, חשבתי שיהיה נכון לדבר על חציית כבישים על ידי ילדים.

ההמלצה כיום בישראל היא ש-ילד עד גיל 9 לא חוצה לבד, במדינות רבות בארה"ב הגיל עומד על 10. מנקודת המבט שלנו, אנשי הכפר, המלצה זו נראית תמונה ביותר ולכן הייתי שמחה לפרט מעט על המקור שלה.

אקדים ואומר כי מחקרים רבים מצאו כי הורים נוטים להערכת יתר של יכולות החצייה של ילדיהם ולכן אינם מקדישים זמן בהקניית כישורים לחצייה בטוחה. כך למשל, במחקר שנערך בארה"ב, נמצא כי הורים מחשיבים ילדים בגיל ממוצע של 7.9 שנים כמבוגרים מספיק לחצות כביש בכוחות עצמם. המצב הרצוי הוא כי ההורים יתרגלו עם ילדיהם חצייה נכונה ובטוחה ויודאו שילדם מוכן מבחינה

מיומנות או יכולת	הגיל בו 85% מהילדים יהיו בעלי המיומנות או היכולת
ראייה פריפריאלית	9-8
תפיסה או מיקום שמיעתי	5-4
תובנה של יחסים מרחביים	9-8
בחירת מקום לחציית כביש הרחק ממכוניות חונות	10
קבלת החלטה לחציית כביש בשעה שיש תנועה	8
הערכת מרחק	8
הערכת מהירות	10-9
תפיסת והערכת סיכונים	10-9
זיהוי אזור בטוח לחצייה	10-9
יכולת לעצור (כחולך רגל)	10-9

טוב שההורה יישאל את עצמו את השאלות הבאות:

האם ילדך יכול להישאר ערני לסכנות של תנועה?
האם הוא יכול להתמקד בחציית הכביש מבלי להיות נתון להסחת דעת בקלות? האם יש לילד את הכלים לבחור בנתיב החצייה הנכון ביותר? האם הילד יודע מה עליו לעשות לפני החצייה ובמהלכה?

נושא נוסף אשר עולה בהקשר ליכולות קוגניטיביות של ילדים, הוא אחריות ילדים על אחיהם הקטנים בעת חציית כבישים. שאלות כמו החל מאיזה גיל ילד מסוגל להיות אחראי על אחרות קטן/ה ממנו בעת חציית כביש ללא ליווי מבוגר ומה צריך להיות גילו של האח הקטן יותר, שאלות אלו אינן נענות בספרות ונראה שלנושא זה לא ניתנה התייחסות מספקת.

לסיכום, ברור לכולנו כי בשני מעברי החצייה היחידים הקיימים ביישוב (ליד הבית של מוטי ולביאה וליד תחנת האוטובוס מול בית הרב-למיטב זכרוני אין עוד מעברים מסומנים...) לא נדרשים כל המיומנויות שסקרתי כאן, בייחוד כשמרבית הכבישים הם חד סטריים. עם זאת ישנם מקומות רבים ביישוב שההליכה בהם דורשת הערכה מורכבת יחסית (שאפילו אנחנו המבוגרים מתקשים לראות) לגבי הסיכונים האפשריים הטמונים בדרך. טוב שכל הורה יעריך באופן שקול את יכולותיהם של ילדיו ויתייחס לסוגיה זו בהתאם לסכנה הגדולה הטמונה בה. ובעיקר חשוב שנכיר בכך שגם אם הילד חוצה כבישים מסוימים ביישוב הוא אינו בהכרח מסוגל לחצות כבישים אחרים במקומות נוספים אשר בהם יכולת הניתוח היא מורכבת יותר.

מרחק הרכב ופחות על מהירות הנסיעה של הרכב הקרב. בנוסף - ילדים מתקשים להעריך נכונה את המרחק בינם לבין עצמים בסביבתם, במיוחד כאשר שניהם נמצאים בתנועה. כתוצאה משני גורמים אלו נוטים ילדים להעריך שרכבים רחוקים יותר מכפי שהם בפועל, ושיש להם מספיק זמן לחצות את הכביש גם כאשר הרכב נע מולם במהירות גבוהה.

יכולת הערכת סיכונים - הערכת הסיכון של ילדים מבוססת על ראיית הרכב. לילדים צעירים, בני 6 ומטה, אין את היכולת לראות דברים מנקודת מבטו של האחר ולכן אינם מבינים שנהגים אינם רואים אותם כאשר הם עומדים מאחורי מסתור. כתוצאה מכך ילדים אינם מודעים לסכנה הנשקפת מרכב מתקרב שאינו בשדה הראייה שלהם או עקב היותם מוסתרים, כמו במצבים של גבעה, סיבוב או עמידה בין מכוניות חונות. היכולת לזהות מקומות כמסוכנים ולהפעיל שיקול דעת המאפשר חציית כביש מתפתחת רק בסביבות גיל 11.

תפיסת חוקים וכללים - לילדים בני 4-6 יש ידע מוגבל של כללים וסמלי תנועה, התפיסה של שמאל וימין בהתייחס לגוף מתפתחת רק לאחר גיל 7, היכולת לתכנן מסלול עשויה להיות קשה עד גיל 9, והתפיסה של חוקים וייעודם מובנת רק בסביבות גיל 10.

יכולת חישה וראייה - ילדים מתקשים לזהות סכנות בכביש משום ששדה הראייה הפריפריאלי האפקטיבי וחוש השמיעה שלהם אינם מפותחים דיים. כך למשל מתקשים ילדים (בניגוד למבוגרים) להתאים במהירות את מבטם מרחוק לקרוב ומקרב לרחוק, והם מתקשים לזהות את הכיוון ממנו מגיע קול.

המבנה הפיזי - ילדים הם קטנים פיזית ולכן במצבים מסוימים (כגון עמידה בין רכבים חונים) הם מתקשים לראות רכבים וגם הנהגים מתקשים לראותם. בנוסף בהתרחש תאונה גופם של ילדים פגיע יותר מגופם של מבוגרים.

התנהגות ילדים בכביש - ילדים נוטים להתפרץ לכביש. גם אם הם עוצרים לפני החצייה - הם נוטים לחצות את הכביש בריצה ולא להתבונן לצדדים לפני חציית הכביש. לרבים מהילדים עד גיל 6 יהיה קשה לעצור בעת ריצה.

בטבלה הבאה מוצגות חלק מהיכולות והמיומנויות השונות הדרושות לחציית כביש, והגיל בו מעל ל-85% מהילדים יהיו מצוידים בהן, בהתאם למחקרים רבים ברחבי העולם:

זכרונות מגוש קטיף

בשוק, ליד דוכן העגבניות, עולה איזה ריח, ריח של עגבניות אמתיות, מהחממה. מבחינתי זה הריח של אבא שלי ושל הידיים שלו המחוספסות מעבודת אדמה והציפורניים שצבועות באיזו ירקרקות שלא עוברת גם במים וסבון. גם הריח לא היה עובר במים וסבון ובעיניי זה אחד הריחות הטובים בעולם.

והים שליווה כל רגע ורגע בחיינו, פס כחול בקו האופק, בחורף, בקיץ, ביום, בליל. ובכל בוקר להביט ולראות עד כמה כחול הכחול של הים. אני זוכרת את ימי שישי בתור ילדה, לובשים בגד ים, פירות בשקית ונוסעים עם אבא לים. בים פוגשים את כולם. והמולה וקצף וגלים וגל קצת גדול מדי שנכנס לעיניים ושורף. ואז מגיעים הביתה, אמא בדיוק מסיימת לשטוף את הבית ואנחנו מוציאים את הצינור ומנסים להסיר ממנו את החול והבוץ כדי לא ללכלך, אבל אמא שלי יודעת שזה אבוד מראש, ומהרגע שמסיימים לשטוף את הבית לא יעברו רגעים ארוכים עד שהוא יתמלא בחול.

הפעם האחרונה בה הייתי בחוף הייתה כמה ימים לפני הגירוש, בימים בהם הבית היה עמוס בארגזים ובלי אוויר לנשום, והייתי מחפשת מנוח לנפשי, עוברת ממקום למקום, ולא מוצאת. אז הלכתי לחוף, מקווה לפגוש את חברי הוותיק הכחול והמלוח שתמיד היה מרגיע אותי. והייתי שם והכל נראה שונה, קו המים זו אחורה, המים היו מלאים במדוזות, החוף היה מלוכלך ומלא באנשים, אפילו הכחלחלות של המים נראתה דהויה. הלכתי משם אחרי כמה דקות, מרגישה שלקחו לי את הים, עוד לפני שבאמת.

יש שישאלו מה עם המצב הבטחוני, איך אפשר לקרוא לילדות חלום וקסם כשבתווך יש פיגועים וחדירות מחבלים וכשגדלתי – גם פצמ"רים ויריות בצירים.

אז אני עונה שהמצב הבטחוני היה מורגש. הרי גדלנו על סיפורים על חאן יונס, ואיך שפתחי החנויות היו צרים והיה קשה להיכנס עם עגלה, אז היו משאירים אותנו ברחוב עד לסוף הקנייה. ובתור ילדה תמיד הייתה לי תכנית פעולה בראש מה לעשות אם יגיע מחבל, איך לטפס על החלון, ומשם על המנוע של המזגן, לרדת אל הפרגולה, למשוך את עצמי על הגג ולהזעיק עזרה. ולמרות זאת ילד חווה הכל אחרת ממבוגר ו"המצב הבטחוני" היה גם זיכרונות טובים של חיילים שהיו חלק בלתי נפרד מהילדות בגוש קטיף.

בתור ילדות היינו נשלחות עם עוגות ודברים טובים אל החיילים שבשער, בתמורה היינו מבקשות מהם זיפ -

נולדתי אל תוך החול החמים והרך. הוריי היו בקבוצה הראשונה שעלתה על הקרקע **בגן אור**. בתמונות הילדות שלי רואים פרצוף עגול מחייך מוקף תלתלים – ומסביב רק חול וחול. כשנולדתי הוריי קנו לי עגלה. אחרי כמה צעדים בחול היא התקלקלה. הוריי זרקו אותה לפח וקנו עגלה פחות אופנתית אבל עמידה. כשאני מעלה את זכרונות הילדות הראשונים שלי אני רואה מרחבים של חול, גלים ושקט, שקט שנסוך על הכל. לקח לי הרבה שנים להבין שלא כולם זוכרים את תקופת הילדות שלהם כתקופה קסומה. טובה כן, אבל לא קסומה. מבחינתי הילדות שלי לא הייתה פחות מקסם, מחלום. הדיונות שמקיפות את כל המושב ואנחנו, חבורת ילדים יחפים, לוקחים מכסים של פחים והולכים להתגלש בדיונות, מגלגלים את צחוקנו באוויר. לדיונות של החממות שהיו הכי גבוהות היינו הולכים רק בשבתות, עם ההורים. המבוגרים היו יושבים למטה עם ספר ואבטיח ופיצוחים ואנחנו, באושר צרוף מחליפים בינו מכסים של פחים, ארגזי פלסטיק של עגבניות, חתיכות קרטון ומתגלשים על גבי המדרונות. אחר כך יושבים עם ההורים, אוכלים אבטיח ומנסים לעקוב אחר שיחת המבוגרים. רק בשנים שאחרי הגירוש, כשמצאתי את עצמי גרה עם אנשי ההר, התוודעתי לכך שאנשים רואים בחול מטרד, לכלוך, כשבעיניי זה אוצר בלום ומתוק.

החול - אוצר בלום ומתוק (למצולם אין קשר לכתבה)

בשנים הראשונות לרוב החברים היו חממות, ואנחנו הילדים, היינו עובדים אצל הורינו. עגבניות, מלפפונים, חסות, פרחים, מה לא. קיבלנו שקל לחצי דונם של עבודה. היינו קוטפים עגבניות ומלפפונים, ממיינים, מסדרים בארגזים, קוטמים פרחים שנבלו, מסייעים לאלה שלא. שקל לחצי דונם, וכמה שמחנו בשקל הזה. בהתחלה עבדנו לצד הפועלים הערבים, אח"כ הייתה אינתיפאדה והערבים התחלפו במתנדבות, באמריקאיות, בבני מנשה, בתאילנדים. לפעמים כשאני

אבקה חסרת ערכים תזונתיים שמשתמשים בה להכנת מיץ אך אנחנו היינו אוכלות אותה ככה. והיינו יושבות ומדברות ומשחקות איתם, ומבקשות שכשתגיע אספקה נוספת של זיפ שישמרו רק לנו. והכרנו את כולם, את גידי ואורן וגיא, ואח"כ את אבי ויוני ואיתן. ועוד חיילים ועוד שמות ועוד שיחות לאחר צהריים ארוכים. ויום אחד חזרנו מבית הספר וגילינו שהקימו בסיס על מגרש הכדורגל. ואיזו תקופה נפלאה זו הייתה! לרדת מאוטובוס בית הספר ולרוץ אל המגרש. היינו מטפסים על האוהלים ומתנדנדים עליהם מלמעלה והחיילים מלמטה היו צובטים אותנו ומקפצים את יריעת האוהל, ואח"כ היינו יורדים ומקבלים מהם סוכריות טופי, ולמחרת חוזרים עם עוגה שאמא אפתה. ושוב הייתה עוזבת פלוגה ומגיעה אחת חדשה ובשבילנו זה היה כמו מחנה קיץ שלא נגמר.

וכל ילד בגוש קטיף נסע פעם בגיפ צבאי, ובפעם בהאמר, פעם בנגמ"ש ופעם בספארי. פעם חייתי בטרמפיאדה הביתה ביום חם מאוד. זה כבר היה קרוב לגירוש כשהיחסים הטובים עם החיילים התערערו ולא היה ברור אם הם אוהב או אויב. פתאום עבר האמר עם שני חיילים, ההאמר עצר, יצא ממנו חייל ואמר שהוא מצטער אבל לפי הנהלים הוא לא יכול לקחת אותי. הוא הלך לרגע למוצב ואז החייל שנשאר בהאמר קרא לי להיכנס מהר. הוא התחיל לנסוע בעוד החייל השני צועק לו בכעס מהמוצב. אמנם אלו הנהלים אבל הוא לא יכול היה להשאיר אותי לחכות בחמסין. בדרך, כשהרוח נושבת בחוזקה על הפנים הוא אמר לי: "זה גן עדן פה, אתם גרים בגן עדן", ואז הייתה שתיקה. שנינו ידענו מה היא מכילה.

ואולי זה היה חלק מהמשבר בגירוש, שפתאום מנוף ילדותינו החיילים הפכו לאויב. וחודש לפני, היינו ערב-ערב נוסעים למחסום כיסופים, עשרות נערים ונערות, בטוחים שעוד אפשר להשפיע. והיו מזניקים לשם מאות חיילים, שישמרו שלא תהיה התפרעות, והם היו עומדים סביבנו במעגל, ואנחנו מולם מנסים לדבר אל ליבם, לספר להם על גוש קטיף, על הבית. והם היו משפילים את המבט (כך הורו להם) ומנסים לנתק קשר ורגש ממנו. ומדי פעם חייל שהרגיש שקשה לו היה יוצא מהמעגל ובמקומו הביאו חייל אחר, עם פנים חתומות, עד שגם זה היה נשבר ויוצא, ומופיע חייל חתום אחר. ופעם אחת עמדתי מול חייל ודיברתי ובכיתי, ופתאום הוא לקח כמה צעדים אחורה וראיתי אותו נשבר מולי ומתחיל לבכות, ואז להתרחק מהר. ואני עמדתי לרגע, המומה, רוצה לקרוא לו שיעצור, ולבקש סליחה. ומאותו לילה לא חזרתי לשם, לא רציתי לגרום לעוד חייל לבכות.

ואז רגעי הגירוש והדמעות והמחנק והלילות חסרי השינה והגברים של דור ההורים שתמיד נראו חזקים וחסונים ופתאום מסתובבים עם עיניים אדומות. והכי

אני זוכרת את התזזיתיות הזו, התחושה שאי אפשר לעמוד במקום אחד ואני הולכת מפה לשם, משוטטת בבקרים, בלילות. מחפשת לאן להוליך את האי שקט הזה. והבית עמוס בארגזים ואין אוויר לנשום ובחוץ – שום דבר לא נראה כשהיה. ואמא ואבא מנסים לעודד ולומר שנתחיל מהתחלה והכל יהיה בסדר, אבל העיניים האדומות שלהם מסגירות. ומשאתי הובלה ואז הריקנות שאחרי לקיחת הארגזים. פתאום יש מקום לנשום, אבל חוץ מזה אין עוד כלום. ותשעה באב, ובמגילת איכה הקול של הרב נשבר, וחם, ותפילה בבית העלמין, וכולם מצטופפים ובוכים, שרים ובוכים. והיום בו המשפחות עוזבות, ואמא ואבא והאחים הקטנים עולים על הרכב וכולם עייפים, כל כך עייפים. ואני ואחותי מנופפות להם לשלום ואז נכנסות הביתה ובלי כל היגיון – לוקחות דלי מים וסבון ומתחילות לשטוף את הבית שבעוד יומיים יהפוך להריסות. ובכל חדר שאנחנו שוטפות אנחנו מרעננות את הזיכרונות ונפרדות, שופכות מים מעורבבים עם סבון שמעורבב עם דמעות ומצחצחות ומוציאות החוצה את כל המים ונותנות לבית להתייבש בשקט. לפחות שיהיה יפה, לפני שיהרסו אותו.

והרצון שזה כבר יגמר, שיהיה מאחורינו. מצד אחד רוצות למשוך את הרגעים בבית ובגן אור, ומצד שני רוצות כבר להיות אחרי. רחוק מהכאוס הזה שכבר מזמן לא נראה כמו בית. ואז מגיעות החיילות, עולות במדרגות, מוצאות אותנו בחדר, ממלמלות משהו על צו מדינת ישראל, ודגל המדינה על המדים גורם לנו לתהות – אם הן מדינת ישראל אז מה אנחנו. ואז קמות ונפרדות ובוכות ויוצאות וסוגרות את הדלת.

ובאוטובוס הרחק, צמודה אל החלון מביטה וגומעת הכל עוד פעם אחת, אחת ודי. שלום בית כנסת, שלום גן שעשועים, שלום גן אור, שלום הדרך אל הים, שלום דיונות, שלום תמימות, שלום בית.

* * *

יש לי זיכרון ילדות מוקדם, שהוא בעת ובעונה אחת חד ומטושטש, של פעם בה יצאנו עם גן הילדים אל הדיונות, ואני עזבתי את הגן והמשכתי לשוטט, להתרחק ולטפס בדיונות ופתאום ראיתי פטריה גדולה ומשונה צומחת מתוך החול. רצתי בהתלהבות אל הגננת ומשכתי אותה אחריי כדי שתראה, אבל לא הצלחתי למצוא את המקום בו הייתה הפטריה. ושוטטתי וחיפשתי וניסיתי להתחקות אחרי העקבות שלי – ולא מצאתי. ולפעמים אני תוהה אם זה היה זיכרון אמיתי, פטריה? בחול? פטריות שייכות ליערות, לא לדיונות. ואם פטריה יכולה לצמוח בחול, כיצד קרה שלא היה זה מחזה נפוץ? ולמה לא מצאתי אותה שוב כשחיפשתי? לפעמים אני תוהה אם הזיכרון, למרות החדות שלו, באמת התרחש. אולי זה היה רק חלום, או דמיון, או המצאה. ולפעמים אני

להיווכח, לצחוק על עצמי שאיך יכולתי לפקפק, אבל אי אפשר להגיע לשם, ואני נשארת עם חדות ועם טשטוש ועם בליל של צבעים ותמונות ובעיקר: נשארת עם הגעגוע למקום הזה שאנשים אמרו שהוא דומה לגן עדן, ובשבילי הוא בית והוא שקט והוא ילדות.

דפי קרמר

חושבת על גוש קטיף: החולות, החממות, האבטיח בדיונות, החיילים, האוהלים, השמש, הגלים, התמימות - האם כל אלו באמת התרחשו? אולי גם הם, כמו הפטריה, בסך הכל שבריר של זיכרון מטושטש שבמשך השנים הפך לסיפור? ואני רוצה להגיע לשם, לראות,

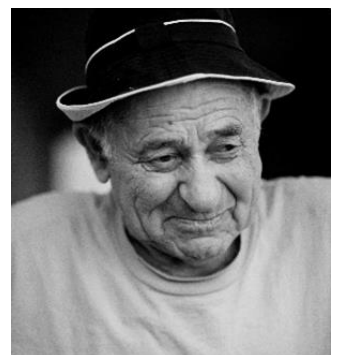

לזכרו של אבי- משה פורר ז"ל, נולד ב"ב ניסן תש"צ (1930). נפטר לבית עולמו בשבת פרשת במדבר והוא בן 86.

תעתיקי החיים-

עבר מעט יותר מחודש מאז אבא נפטר, בעיצומה של שבת בר המצווה של בנו אליה יבדל"א, והלב ממאן לעכל את הידיעה ולהשלים אתה. כשלא נפרדים האובדן קשה מנשוא, ונשאר רק לנסות ולעבד את הזיכרונות, לנסות ולשחזר את הפעם האחרונה שבה ראיתי את אבא, את הביקור בבית בנחלים שבו בעצם נפרדתי בלי שידעתי שאני נפרדת, והזיכרון הזה מעומעם מאוד. אבל מצד שני, יש לי מאבא זיכרונות, תובנות ולמידה שבהם אני רוצה להיתלות ולשתף.

לא סגרנו מעגל אחד של שמחה, ולפתע פתאום נכנסנו למעגל שני של שכול. ובעיצומה של שנת האבל על אבא, מזדמנות הזדמנויות רבות לעכל, לחשוב ולעבד את הזיכרונות. אני שמחה על ההזדמנות הזו בכתיבת טור זה, ותודה לאנשי העלון שפנו אלי, כי כך

נקרתה בדרכי הזדמנות נוספת לשבת ולעבד זיכרונות ותובנות מול הנייר. באופן כרונולוגי אתחיל בילדותו של אבא, בתקופת מלחמת העולם השנייה.

שואת יהודי טרנסניסטריה (מתוך ספר זיכרון שכתבתי לזכרה של אמו של אבא ז"ל כשנפטרה)

אבא מספר כי כשהגיעו למורפה (הם גורשו מרומניה ב-1941 והגיעו לגיטו מורפה שבאוקראינה) התחילו לשלוח ידם בכל עבודה אפשרית. בקטיף, במסחר קמעונאי ובסבלות. אבא ואחיו סחבו על גבם קמח לטחינה בטחנת הקמח: "הטחינה נמשכה זמן ממושך, הגלגלים עבדו בעצלתיים ובהמתנה לתורנו ישבנו על שקי תבואה שהיו מונחים בצד. כאשר ראינו שאיש אינו רואה היינו נוטלים קצת גרגירי תירס, מעבירים אותם מיד ליד

ומנסים לכאורה לעמוד על טיבם. כשראינו שאיש אינו מסתכל היינו מכניסים לכיס ויוצאים לרוקן אותם לשקית בחוץ. במשך שבוע אגרנו בדרך זו עשרה ק"ג תירס ומזה הכינה סבתא ממליגה לכל השבוע. כל דרך הייתה כשרה כדי לשרוד. באחד מימי הקיץ, לאחר חורף שחון למדי, הלכנו סבא ואני לטחון קמח בטחנת הקמח בכפר הסמוך, במרחק של חמישה קילומטר. הלכנו לאורך הנהר עד שהגענו אל הכפר, אך באותה נקודה לא היה גשר. בלית ברירה התיישבנו על בול עץ ועברנו את הנהר כשאנו מושכים עצמנו בישיבה עד לקצהו השני. משהגענו לטחנה התברר כי היא מושבתת. הטחנות באותו אזור עבדו על טורבינות מים ומכיוון שלא הייתה זרימת מים, לא נותר לנו אלא להמתין עד אשר תתאפשר הטחינה. הייתה זאת שעת לילה מאוחרת כאשר חזרה הטחנה לתפקד, וחזרנו הביתה בשעה מאוד מאוחרת למגינת ליבה של סבתא אשר דאגה מאוד וכבר חשבה כי לא נשוב. בחורף נתקלנו בבעיה נוספת הכרוכה בטחינת הקמח, מהרגע שהחל לרדת שלג לא יכולנו להמשיך ולהוביל את הקמח לטחנה ברגל. בנינו מזחלת, או כמו שאומרים באידיש "שליטליה", ובעזרתה היינו מגיעים אל טחנת הקמח. אבל מה שבאמת מעניין הוא כיצד הצלחנו לבנות את המזחלת הזו. בולי עץ לא היו חסרים באוקראינה וכך ימים על גבי ימים ניסרנו בול עץ עד אשר הצלחנו לשוות לו צורה של מזחלת. לאחר מכן, על מנת לעשות בו חורים לקחנו מסמר, חיממנו אותו על גבי האש בתוך הבית, רצנו החוצה עם המסמר החם ונעצנו אותו בעץ, וחוזר חלילה עד אשר עלה בידינו לנקב חורים במזחלת. שיטה נוספת שלמדנו ב"אוניברסיטה של החיים" להרוויח את לחמנו הייתה על ידי קניית תבואה שלא ניתן היה להשתמש בה בגלל מזיקי עש שפגעו בה. היינו קונים אותה במחיר מוזל ולמדנו שניתן להיפטר מהמזיקים על ידי השריית החיטה במים, העש היה צף על פני המים והתבואה הייתה ניצלת. לאחר מכן היינו מובילים אותה לטחינה ומרוויחים עליה מחיר מלא. לא רק בקמח עסקנו אלא גם בנפט. קניתי בשוק נפט, בבית מילאתי בקבוקים של חצי ליטר ומכרתי בחזרה בשוק.

חווייה נוספת זכורה לי ממורפה. מדי פעם הלכנו לקושש עצים לחימום. באחד הימים של הסתיו הלכתי עם סבתא לחפש עצים והגענו לבית קברות נוצרי עזוב. הגשמים מוטטו את הקברים וארונות הקבורה העשויים מעץ נגלו, ומשאירות עץ אלו עלה בידינו לחמם את החדר שבו התגוררנו. אני זוכר את הפחד שחשנו כשעשינו זאת, היה צורך בהרבה אומץ כדי לגנוב מבית קברות נוצרי.

באותם זמנים דוד היה ילד קטן מאוד, בסך הכל בן חמש. יום אחד שמנו לב לכך שדוד החל לשייף משאירות עצים קיסמים דקים וחדים. דוד שקד על מלאכתו זו עד אשר צבר ערימה גדולה של קיסמים, ולשאלתנו מה יעשה עִמם הוא ענה: בקיסמים האלה אהרוג את הגרמנים ברגע שיתקרבו.

כשחזרנו לרומניה, אני הייתי בן 15 והתחלתי לעסוק בעיבוד עורות. תחילה למדתי את המקצוע מבעל מלאכה ואחר כך התחלתי לעבוד לבד. לממשלה היה מונופול על עיבוד עורות ולכן היה עלי לעשות זאת בהסתר ולמכור זאת בשוק השחור. הרווחתי כך סכומים גדולים אבל הייתה כרוכה בזה סכנה רבה. פעם אחת תפס אותי שוטר עם חתיכת עור ואני מיד זרקתי אותה וברחתי אבל השוטר הגיע אלינו הביתה וכנראה שיחדנו אותו כדי שלא ילשין עליי. עד כאן מזכרונותיו של אבא מתקופת המלחמה.

עובד אדמתו ישבע לחם-

בשנת 1950 עלה אבא ארצה והגיע עם הוריו לקרית אתא (לפרוסטיג). בעקבות בן דודו שקנה משק בנחלים, אבא הגיע ב- 1952 לנחלים וקנה אף הוא משק. הוא עבד בבניין ובכסף שהרוויח קנה שתי פרות ואט אט הרחיב את המשק. ב- 1960 התחתן עם אמא, ניצולת שואה מילדי טהרן (פולנים) שברחו מפולין לסיביר ולבסוף הגיעו ארצה דרך טהרן) שהגיעה לנחלים מקיבוץ יבנה. שלושה בנים ושתי בנות העמידו אבא ואמא.

עד שלא פגשתי את שי, לא הבנתי את עצמת החיים המיוחדים ואת האווירה והסביבה המיוחדת בה גדלתי. הגם שהבית על משקו בנחלים כבר לא היה מהנופים השכיחים במושב, ורבים מהחקלאים חיסלו אט אט את המשקים, לא הבנתי עד כמה הבית ואורחות החיים שבו מיוחדים. עד כמה חלקת האלוהים שהקים אבא בעשר אצבעותיו, יחד עם אמא, אינם עניין של מה בכך.

אבא, ביעילותו, ידע רק דבר אחד- לעבוד. החיים במלחמה לימדו אותו את שיעור חייו- איך ביצירתיות ובתנאים בלתי אפשריים אפשר להתקיים, לשרוד ולהשיג אוכל למשפחה בת שמונה נפשות על מנת לשרוד. כילד בן 11 הגיע עם משפחתו, לגטו מורפה שבטרנסניסטריה ושם בתושייתו עזר בפרנסת המשפחה. גם אחר כך כאשר תמה המלחמה והמשפחה ששרדה באורח נס כולה, חזרה לרומניה והתכוונה לעלות ארצה, שלושה מאחיו עלו ואילו אבא נשאר עם

הוריו ושני אחיו הקטנים יותר כדי לפרנס. החיים הקשים בתקופת המלחמה הפכו את אבא לאיש עבודה ואיש מעש. לא איש דברים, לא איש זרקורים, לא איש קהילה ולא איש חברה. פשוט איש של עבודה קשה.

ולמרות זאת החיים במושב נחלים והילדות שלנו, של כולנו, זכורים לנו כגן עדן עלי אדמות. כשאני חושבת על הסתירה בין אבא ואמא שעבדו כל כך קשה, עם לחצים ומתחים מורטי עצבים, אני מנסה ליישב לעצמי את הסתירה הזו בין אותו גן עדן ובין העבודה הקשה שלהם (וכשבגרנו גם שלנו, הילדים). כנראה שאבא עצמו שראה ב"ה ברכה בעמל ידיו לימד אותנו את פרי ההנאה שמופקת מעבודה קשה. זו למידה שללא ספק אני זוקפת לזכותו של אבא, ללמוד ליהנות מיגיע כפך, ללמוד להבין כי אין להירתע מעבודה קשה. זה היה החינוך של אבא, אגב לא במילים רק במעשים – עבודה קשה עם אמונה בדרך מביאה לידי תוצאות, והפירות של אותה עבודה קשה הם מתוקים. חמישה ילדים העמידו אבא ואמא וכולם כולם הם אנשי עמל. מעולם לא קיבלנו מוסר מסודר או "שעת חינוך" מסודרת מאבינו, ובכל זאת כולנו דבקנו בדרך הזאת, כי כאשר לנגד העיניים רואים אנשי עמל שכך חיים את חייהם אין לך חינוך טוב מזה.

אין חדש תחת השמש

אבא לא היה איש של חידושים וטכנולוגיות. הסדר והמנגנון של פעם הוא הסדר שהכיר ואותו העריך. וככזה ביעילותו, שיחק לו מזלו, וכך נולדו תחילה שלושה בנים כוח עזר למשק, ואחר כך הגענו גם אחותי ואני, כדי שגם לאמי יהיה את כוח העזר שלה. כל יום במשק דמה ליום שלפניו, לא היו הפתעות ולא היו חידושים. הבוקר התחיל בארבע וחצי עם הקפה והעוגה וחליבת הבוקר, בשבע כבר הוגשה לשולחן ארוחת הבוקר הטרייה. ושוב יציאה למשק להמשך עבודה, להאכיל את העגלים, לקרב לפרות, להוציא זבל, להעמיס בלות. ואז כבר הגיעה שעת צהריים ובאחת כבר מוגשת הארוחה, שוב ארוחה טרייה ומזינה. מנוחת צהרים של שתיים ובארבע קמים לחליבת הערב ולהמשך העבודה, לתת לעגלים חלב, לקרב שוב לפרות, ועוד מיני עבודות משק, עד ארוחת הערב ושנת הלילה. ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. לגדול בבית כזה עם רוטינה שגרתית שכזו, ובתוכה גם רוטינת הארוחות הטוריות מדי יום, זו מעין קרקע בטוחה מאוד לילדים. במטבח הפועלים ששימש את אבא ואת כוח העזר שלו היה תמיד אוכל טרי מן המוכן, וזה היה חלק מנוף ילדותי וחלק מכריע מאישיותו ומאופיו של אבא. כשעובדים קשה כל כך חייבים לאכול בריא. וכך האוכל כדאגה קיומית המשיך ללוות אותנו, את כולנו, גם כשכבר עזבנו את הבית. על אף שכבר הקמתי את ביתי תמיד השאלה שאבא היה שואל אותי כשהייתי מגיעה לביקור הייתה מה אכלתי היום, ואז לא היה ממתין לתשובה ומיד מוציא כמה ירקות טריים, חותך סלט טרי ומטגן חביתה עם פטריות ובצל או לחילופין, אם מדובר היה בשעת צהריים, מחמם מעט תפוחי אדמה עם

חתיכת בקר שלא מזמן בישל בעצמו ומגיש לי ארוחת צהריים.

הדאגות הקיומיות של אבא לרווחת ילדיו, הרצון תמיד לתת משלו לילדיו ולאחרים, ההקפדה של לא להיות חייב שקל לאחרים (אם היה חייב סכום כסף אבא לא היה נח ושוקט עד אשר הסדיר את חובו), העבודה והעמל הקשה שכל חייו אפיינו אותו הפכו אותו – חמשת ילדיו – למי שאנחנו ועל כך מגיעה לאבא הכרת

הטוב גדולה. אבא חסך מעצמו כל כך הרבה דברים כדי שלנו הילדים יהיה. אימרה שהייתה שגורה בפיו היא "לתת בידיים חמות", וכך לכל אחד מהילדים הקפיד אבא לתת וליהנות בעודו בחייו מהנתינה הזו. וכל זאת לצד נתינה בלתי פוסקת לנזקקים ולעניים. איש חסד היה והלוואי שחסד זה יעמוד לו בעולם הבא.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

יעקב דרורי-רנבאום

ראיון עם אמירה רענן

האוכל! באנו עם תמה לחדר האוכל וכולם היו המומים, לא מביאים ילדים לחדר האוכל באותה השעה של המבוגרים. מורדי שאל את מיכאל מה נעשה עם הכביסה, ומיכאל ענה "נלך למכבסה". מורדי: "כן, אבל הבגדים שלכם לא מסומנים". מיכאל: "בסדר, אז תדעו שמה שלא מסומן זה שלנו". מורדי: "אבל יש עוד בגדים לא מסומנים". מיכאל: "לא נורא, ניקח גם אותם". בסוף לא כיבסנו במכבסה... היינו שבויעים על הדשא בגן הטרקטור עד שמאגיד בא עם טרקטור ועגלה והעביר את כל הדברים לדירה המוכנה. זה היה יום חמישי וכל הארגזים היו מפוזרים על הדשא מאחורי הבית.

לקראת ערב נסעתי להום סנטר. תמה הייתה אצל ההורים של מיכאל בחברון, וקבענו אתם להיפגש ביום שישי לנסוע ביחד לגוש קטיף, שם תכננו להיות בשבת. נסעתי לירושלים ובדרך חזרה עמדתי בטרמפיאדה בסביבות שמונה בערב. נורא התגעגעתי לתמה, היא הייתה בת שנתיים והיה נראה לי שהיא כבר יותר מדי זמן מחוץ לבית (היא הייתה מיום שלישי בחברון). אמרתי לעצמי שאם יהיה טרמפ לחברון אסע לקחת אותה הביתה, ואם יהיה טרמפ לגוש עציון אסע לשם ואחכה עד מחר. אחרי כמה דקות עצר תלמיד של מיכאל שגר בקרית ארבע ואמר "בואי, אני אקח אותך לחברון". אז נסעתי והגעתי לחברון בשמונה וחצי בערך, תמה כבר ישנה במיטה של ההורים של מיכאל. אמא שלו אמרה "תשאירי אותה לישון, אל תקחי אותה, לא צריך, לא צריך", ואני – לא יודעת למה – החלטתי שאני לוקחת אותה. לקחתי אותה ישנה על הידיים בתשע בלילה, בתשע וחצי הגעתי לראש צורים, השכבתי אותה במיטה ובעשר מורדי הגיע אלינו הביתה. הוא אמר "יש לכם טלפון במזכירות?". מה זאת אומרת "יש לכם טלפון במזכירות"? לא כל כך הבנו מה קורה. הלכנו שנינו למזכירות, עניתי לטלפון ומיכאל עמד בצד. התקשרו מחברון השכנים של ההורים, להגיד שהיה פיגוע ושאבא של מיכאל נפגע. רק אחר כך הבנו שהוא נהרג. הם לא ידעו שלקחתי את תמה הביתה, כולם חשבו שהיא עוד

מתי הגעתם לראש צורים ומדוע החלטתם לעבור לר"צ?

זה היה לפני 18 שנים, גרנו לפני כן במצפה רמון שם הייתה ועודנה קהילת הר המור שלמיכאל היא התאימה אבל לי לא כל כך. ניסינו לחשוב איפה יכול להיות מקום קטן וקהילתי שיכיל את שנינו, גם את הקצה שלו וגם את הקצה שלי, מבחינת מגוון דתי. חשבנו וחשבנו והגענו למסקנה שקיבוץ דתי זה המקום היחידי שייכנסו לך לחיים בכל מה שאפשר חוץ מכמה אתה דתי, אז פתחנו במסע בקיבוצים. היינו בשדה אליהו, בחפץ חיים, בסעד. כמעט סגרנו ביבנה, אבל אחרי ששמעו ב"מרכז" שאני הולכת לקחת את מיכאל לקיבוץ יבנה, התקשרו אלי ואמרו "את לא יכולה לעשות דבר כזה, יש גבול". אז אמרתי לעצמי שאומרים שהקיבוצים בגוש עציון הם יותר מתונים, ננסה שם. התקשרנו באופן אקראי לאחד הקיבוצים, מגדל עוז או כפר עציון, אני לא זוכרת איזה, ולא היו נחמדים אלינו בטלפון אז אמרנו "טוב, נעבור הלאה".

התקשרנו לראש צורים, מורדי היה המזכיר (מיכאל: שום דבר לא השתנה), ושאלנו אם אפשר לבוא לראות. הוא אמר "תבואו, אין בעיה". ביקשנו לבוא לשבת אבל זה לא התאפשר, אז לא באנו לשבת... והחלטנו ככה, "על עיוור", לבוא לגור בראש צורים. לא ידענו שום דבר על מה שקורה בקיבוץ, על תהליכי ההפרטה, ממש לא ידענו כלום. מורדי אמר לנו לא להביא את מכונת הכביסה שלנו, מיכאל שאל "אז מה נעשה?", אז הוא אמר "תשתמשו במכבסה". אבל התעקשנו והבאנו אתנו את המכונה. יומיים לפני שהגענו מורדי התקשר ואמר שהבית יהיה מוכן רק בעוד שבועיים. אמרנו לו שההובלה שלנו היא בעוד יומיים. הוא אמר "אז תדחו את זה בשבועיים". אבל כבר היינו צריכים לפנות את הדירה שלנו, אז אמרנו לו "לא, אתם קיבוץ, אנחנו נבוא ונסתדר". באנו, עם ההובלה, ונתנו לנו דירת חדר ליד גן הטרקטור לשים בה את כל הארגזים, ופרשנו שם מזרנים. מורדי שאל אותנו מה נעשה פה עכשיו שבועיים כשכל הדברים ארוזים, אז אמרנו "זה קיבוץ, נלך לחדר

שם. נסענו לחברון עם ויסמן ומורדי באחד הרכבים של הקיבוץ. כל המשטרה הייתה בהקפצה כי היו בטוחים שנעלמה ילדה בת שנתיים, עד שהבינו שלקחתי אותה הביתה ושהיא לא בחברון.

זה היה היום הראשון שלנו בבית החדש בראש צורים. אני זוכרת שהגיעו בטרנזיט של הקיבוץ לנחום האבלים בחברון קבוצה של אנשים שעוד לא הכרנו ולא ידענו מי הם. ככה הגענו לראש צורים.

זיכרונות ראשונים מהקיבוץ לאחר תקופת המעבר?

חוויתי את הקיבוציות די מהר. ידידה שאלה אותנו מטעם ועדת חינוך אם אנחנו מוכנים להדריך את אחד מבתי הילדים. חשבנו על זה כמה זמן ואמרנו מה יכול להיות? הציעו לנו את מי שהיו אז כיתה ו', וחידשנו חידוש: עד אז היה מדריך יחיד לכל בית ילדים ואנחנו הדרכנו יחד כמשפחה. חידוש נוסף הבאנו כשהגיע הזמן לטקס יום הזיכרון ויום העצמאות שעד אז היה טקס אחד. הכניסו את יום העצמאות מוקדם כדי שהילדים יספיקו לאכול בחדר האוכל, ולכן ערכו במשך כרבע שעה טקס ליום הזיכרון ואחר כך מעבר ליום העצמאות. למיכאל זה מאוד לא נראה, הוא החליט שאם אנחנו אחראים על בתי הילדים שממילא עושים את הטקס, אז נפריד את הטקסים. קמה מהומה של ממש בוועדת חינוך, איך אפשר לעשות דבר כזה?! אבל ככה החלטנו וזה מה שעשינו.

בשנים שאחרי ההפרטה היינו פעילים בנוסף לוועדת חינוך גם בוועדת תרבות ובוועדת קליטה. ה"מדיניות" הייתה לפעול בשקט בלי להפריע, ומאוד לכבד את האנשים שבנו את הקיבוץ. העבודה בוועדת תרבות הייתה תובענית וקשה, לא היה תקציב, ואת כל האירועים הרמנו לבד. מנהג הבאת פשטידות ומרק לאירועים עוד לא התפתח, אני זוכרת שהכנתי בעצמי לאחד האירועים ארבעה סירי מרק וכמה פשטידות, והתקשרתי אחד אחד לאנשים שיבואו. בחנוכה הכנו שעשועונים וכתבי חידה, ובימי פתיחת הקיץ נסענו כמה פעמים כל הקיבוץ ביחד. פעם לים, פעם לפארק רמת גן לשוט בנהר ולבנות עפיפונים, ופעם לפארק לכיש. ארגנו כל מיני דברים לפורים. למשל משחק "גמד וענק", אבל לא הייתה כל כך היענות כי היו המון מתחים בעקבות ההפרטה. אז דאגנו שאף אחד לא יהיה גמד של מישהו שהוא ביחסים לא טובים אתו. שידכנו משפחה למשפחה ואמרנו לכולם שעשינו הגרלה, וכל הקיבוץ שיחק. כשחדר האוכל נסגר ארגנו סעודת פורים, כי לא יכול להיות מצב שאין סעודת פורים. חילקנו לכל משפחה משימה להביא משהו לסעודה. אני זוכרת שעברתי בית בית ואמרתי "אתם מביאים את זה, אתם מביאים את זה", וכולם באו, כי לא תכין משהו ולא תבוא. לא אמרו לי לא כמעט אף פעם.

מיכאל היה רושם ב"סידור רכב" ועדת חינוך, ואז לוקח את כל בית הילדים לאן שמתחשק לו, למשל לשבת במצפה רמון... לטיולים שעשינו לא היה תקציב להסעה, בטיול של שבוע לכיתות ז'-י"ב שכרנו רכב גדול, שמנו

את כל התיקים מאחורה ונסענו באגד עם כל הילדים לירושלים, מירושלים לתל אביב, וברכבת מתל אביב לנהריה. מנהריה הלכנו ברגל עד הכנרת, מים עד ים. היינו הולכים לאספות הורים של ילדי בית הילדים. לקחנו אותם גם לשבוע הספר, הוצאנו מהנהלת החשבונות כרטיסיית נוער לאוטובוס, תקציב של 50 ₪ לכל ילד, ונסענו עם כולם לכיכר ספרא (שם היה אז היריד). חילקנו לכל אחד דף שיכתוב את שם הספר, שם ההוצאה ולמה הוא רוצה אותו. הקצנו שעה להסתובב ואז ישבנו כולם יחד להחליט מה ראוי לקנייה הביתה. אחר כך נתנו עוד קצת זמן לילדים לחזור כל אחד לדוכן שבו היה הספר שנבחר ולקנות אותו. בית הילדים היה מורכב ברובו מהילדים הצעירים של כמעט כל המשפחות הוותיקות של הקיבוץ. הקשר העמוק שלנו עם הקיבוצניקים הוותיקים זה בעיקר כי הדרכנו את הילדים שלהם.

עלילות תמה ושחר (דוגמית)

בכיתה ב' הן הסתובבו שתיהן בקיבוץ, לבושות בתחתונים בלבד, ודפקו בדלתות הבתים להציע לאנשים לנקות עבורם לשבת. ביום שישי אחד הן עלו על עץ לפני שבת כי מיכאל אמר להן שאסור לרדת מעצים בשבת, אורי הלך להביא תאילנדי שזוריד אותן. הן נכנסו לבית של אחת המשפחות וערבבו להם את האוכל בין כל הסירים במטבח. הן החליפו את כל הדואר בין התיבות הישנות במרתף צנרת ואז ברחו משם.

משהו שמתגעגעים אליו מימי הקיבוץ?

הדשא בשורה השישית שהיה מחובר מויסמן ועד ורדי, ומקום ההתכנסות לא היה בגן הטרקטור אלא יותר מאחורי הבית שלנו. היה לנו בית על העץ עם נדנדות ומגלשה אמתית של גן שעשועים עם ארגז חול, וכל האימהות והילדים התנקזו אל מאחורי הבית אחר הצהריים, זה היה המוקד. בקיץ הייתה אצל קרנץ גם בריכה, ובסביבות שש וחצי היינו מוציאים כל אחד ארוחת ערב החוצה לכולם. אנחנו לא רצינו לבנות את הבית החדש בגלל זה, כי ידענו שלא נוכל לשחזר את התחושה של המשטח הגדול הזה ששייך לכולם, שיהיו גדרות וחצרות וזו כבר לא תהיה השותפות שהייתה, אנחנו חיינו יותר בחוץ מאשר בבית. היה מאוד קשה להחליט לקנות בית חדש ולא להישאר בבתים של הקיבוץ. מיכאל פנטז לקנות את הבית של הקיבוץ ולסגור את המנהרה, אנשים חשבו שהוא מטורף, ומאז כולם עשו את זה. אבל זה היה נראה דבר שלא יעלה על הדעת בכלל. כשהפריטו את המכבסה לאנשים לא היו חבלי כביסה, אז היו תולים את הבגדים לייבוש על העצים מאחורי הבית. לנו היה מייבש בבית, שזה היה משהו שאף אחד לא יכול היה לדמיין. כששיחקנו באותה שנה "גמד וענק" הלכנו והורדנו מהעצים את הכביסה של המשפחה שהגרלנו, הכנסנו למייבש שלנו וקיפלנו אותה יפה. רצינו להחזיר את הכביסה כמו שהיו מקבלים ממחסן הבגדים, אבל הם חזרו מוקדם מהעבודה באותו יום, ראו שנעלמה כל הכביסה ורצו להתקשר למשטרה. אני לא זוכרת איך שרון במזכירות

ידעה לקשר בין זה לביננו, אבל היא פתרה את הבעיה. היינו יודעי-דבר בענייני כביסה בזכות מכונית הכביסה שהתעקשנו להביא אתנו לקיבוץ.

אז למה עברתם לבית החדש?

דני ז"ל היה אחראי בקיבוץ לשווק ולשכנע את התושבים שיקנו בתים, זה עמד המון זמן והתחיל ברגל שמאל. זה היה בזמן האינתיפאדה ואף אחד לא ידע מה יהיה. גם אותנו לקח הרבה זמן לשכנע. אני זוכרת שדני ישב אתנו וניסה להסביר למה עדיף לקנות בית ואמרנו לו שאנחנו רוצים לגור בקיבוץ. בשביל זה באנו, אנחנו

"...בהתנדב עם ברכו השם"

רוצים לגור בקיבוץ! רפת, לולים, דשא, חברי קיבוץ, זה העניין. אני לא זוכרת איך נפלה ההחלטה בסוף כן לקנות בית, הכול קרה נורא מהר אבל בעצם הרכב המשפחות ברחוב הזה דומה לזה שהיה בשורה בקיבוץ. אמרנו לעצמנו שגם אם הקיבוץ יהפוך לענק כמו אלון שבות ולא נדע לאן הוא ממשיך, אנחנו נדע שזה הרחוב שלנו, אלה האנשים שגרים פה ואת זה יש לנו. אבל זה לא כמו בקיבוץ שהיה. גם הקיבוץ הוא לא מה שהיה, אבל אנחנו אוהבים אותו גם כן.

מהוועדה שיהיה אחראי להוציא את האירוע לפועל בכך שידאג למתנדבים מא' ועד ת' אשר יעשו לכולנו אירוע מוצלח.

לכל אירוע תיפתח טבלת גוגל דוקס שבה כל אחד יוכל להשתבץ ע"פ מה שמתאים לו - כל אחד לפי כוחו וכישוריו. אנו חייבים להפיח מחדש את רוח ההתנדבות ביישוב וחשוב לזכור שאם כל אחד יעשה קצת בתחום בו הוא יכול לתרום - נקבל אירועים מוצלחים ומושקעים שהם ממש של כולנו.

ועוד מילה בנושא תקציב והתנדבות - כפי שברור לכולם תקציב התרבות מוגבל ולכן חשבנו לנסות ולנצל כמה שיותר את מגוון הכישרונות שיש לנו פה ביישוב במקום להביא רק 'אורחים' מבחוץ. אז אם אתם יודעים לשיר/לנגן/לכתוב/להציג/לרקוד/להנחות/לצייר/להעביר הרצאה/להדריך סיור/ ללמד בישול או אפייה או כל דבר אחר, או אם אתם חברים או קרובים של מישהו כזה שיוכל לבוא ולהופיע בפנינו, אנא צאו מהכורסא וספרו לנו על כך. בואו נגלה את המשאבים שיש לנו פה לפני שאנחנו מחפשים בחוץ.

בקרב נפרסם את התכנית לאירוע פתיחת השנה (שיתקיים השנה דווקא מיד עם תחילת שנת הלימודים כלקח משנים עברו). נשמח לשמוע רעיונות / הערות וכמובן -

מצפים לסיועכם! זוהי קהילתנו. אם נשקיע - נשפיע. ותזכרו שלתת זה בעצם לקבל!

חן רוזנצוויג, הדס היימן, נתנאל ריבלין, עקיבא אבלמן, ענבל אביטל, חיים ראם, חפצי מאך ויובל ויסמן.

תיבת דוא"ל הוועדה: tarbutrz@gmail.com

לאחר שנתיים בהן לא הייתה ביישובנו **ועדת תרבות** החלטנו להרים את הכפפה ולהקים מחדש את הוועדה.

מה המטרה? פשוטה וברורה - **ליזום ולהביא לידי ביצוע אירועים חווייתיים לאורך השנה אשר יגרמו לכולנו לצאת מהבית בשביל להיות חלק, בשביל להשתתף, כדי שנוכל להרגיש גאים להיות שייכים.**

כחברי הוועדה שמנו לעצמנו מטרה לייצר אירועים עבור כלל אנשי ראש צורים. אירועים העונים על הצרכים השונים של הציבור המגוון שחי פה.

אז תכלס, מה עושים?

ראשית כל אנחנו רוצים לשמוע כמה שיותר דעות ורעיונות על האירועים שכדאי שילוו את השנה שלנו בראש צורים. כך למעשה כל אחד ואחת מכם שותף מעשי בפעילות הוועדה ועיצוב אופי ותוכן האירועים שיהיו לנו השנה. איך? פתחנו תיבת דוא"ל לטובת רעיונות, הצעות, בקשות, הערות והארות מכל סוג שהוא. נשמח כי תעזרו לנו להצליח עבור כולנו. תנו רעיונות, תציעו הצעות לאירועים חדשים שלא היו, שדרוג אירועים קיימים או ביטול אירועים מיותרים. כן, כן - הכול פתוח! (כמובן שאפשר גם לדבר עם כל אחד מחברי הוועדה בטלפון או בשבילים, אבל במידה ולא יצא - יש תיבה).

אנו רואים חשיבות רבה למעורבות הקהילה כולה, צעירים, מבוגרים יותר ומבוגרים פחות, קיבוצניקים, תושבים ושוכרים. האירועים בקהילה מוסיפים המון, אולם בלתי אפשרי להרים אירועי בלי עזרה של חברי הקהילה. מי ברעיון, מי בתפאורה, מי בהקמה, מי בפירוק, מי באחריות שהכול יעבוד ועוד ועוד.

אנו מתכננים לבנות תכנית אירועים שנתית ע"פ הרעיונות ובהתאם לתקציב. לכל אירוע יהיה נציג

מזל טוב עם התרחבות המשפחה :

- ❖ לשירה וגדעון שינדלר להולדת הבן איתם אליעזר.
- ❖ לקרן ודובי ראש להולדת הבן דביר אליעזר, נכד לשרון וחיים ראש.
- ❖ למוריה ושי ששון להולדת הבן ינון.
- ❖ לעדינה וחגי מישור להולדת הבת שהם תקווה.

ברכת דרך צלחה לחן יסלזון שמתחילה שירות לאומי במעון אמונה בקרית משה. את השירות של חן תלווה עמותת משלבים הפועלת דרך עמותת בת עמי ומלווה צעירים עם צרכים מיוחדים בשירות לאומי. חן, עלי והצלחי! גאים בד!

ברכת הדרך למתגייסים הטריים :

- ❖ יעקב קרנץ
- ❖ שלמה ראש
- ❖ אבי ראש

נאחל לכם שירות משמעותי ושתחזרו הביתה בשלום!

ברכות למסיימים את שירותם :

- ❖ אילת שוסהיים החוזרת אלינו משנת שירות לאומי בהמילטון שבקנדה.
- ❖ נעמה יסלזון המסיימת שנתיים שירות לאומי בשלוחה ירושלים.
- ❖ שגיא שנדור המשתחרר מצה"ל לאחר 3 שנות שירות.

ברוכים השבים והצלחה בהמשך הדרך!

ברוכים הבאים למצטרפים החדשים והישנים לקהילתנו :

- ❖ נעמה ורועי ויסמן שחזרו אלינו משליחות בת שלוש שנים בקוסטה ריקה.
- ❖ אילון ושרון רוזנבלוט השבים אלינו.
- ❖ טליה ומתן מלכא, יגורו בדירה באזור הקיבוץ הישן.
- ❖ דנה ובנימין קרפלס, יגורו ביחידת הדיור של משפחת קרנץ.
- ❖ אושרת ואלי דנציגר שחזרו משליחות בת ארבע שנים בבי"ס פורת יוסף בטינק אשר בניו ג'רזי. משפחת דנציגר תשהה עמנו במהלך הקיץ לפני שתפנה להמשך התאקלמות בארץ.

הקיץ עוזבות אותנו מספר משפחות, נאחל להן ברכת הצלחה בכל אשר ילכו :

- ❖ רעות ואסף רוסט.
- ❖ מימי ואהוד דהן.
- ❖ ענת והראל וייס.
- ❖ עינת ועדי כרמי.

בשעה טובה ל"קצין ודוקטור" מתי כהן לסיום קורס הקצינים וקבלת הדרגה! מצדיעים לך ובטוחים שתמשיך לנהל את מרפאת השיניים בהצלחה גדולה!

מה הקשר בין שלמה ויפה ויסמן, אריק ומיכל ויסמן, רועי ונעמה ויסמן, יובל והדס ויסמן, הילה ואסף יעקבי? שלמה ויפה ויסמן הם ההורים של אריק, רועי ויובל. הילה והדס הן אחיות.

איילת שטרן

"כתפוח בעצי היער, פן דודי בין הבנים; בצלו חמדתי וישבתי, ופריו מתוק לחפי" (שיר השירים- ב', ג')

לקראת ט"ו באב- חג של אהבה, אנו משתפים אתכם בסיפורי היכרות משלנו.

סיפור היכרותם המרגש של יפעת ושלומי מור-

כתפוח בין עצי היער

והימים ימי ראשית הקיץ... אני הייתי בשנת שירות אחרי הצבא ועבדתי במטע. שלומי עבד בבית אריזה לפירות בכפר עציון כמנהל הייצור. הייתה פגרה לפני העונה החמה של הקטיף והוא בא לתגבר את המטע שלנו. וככה מגיזום התפוח ועד לקטיף הנקטרינות והדובדבנים עבדנו ביחד. וכמו שדברים טובים קורים, בלי שהערנו ובלי שעוררנו האהבה פשוט הייתה חפצה... בלי תכנונים והסברים פשוט נהיינו חברים. אחר כך החל קטיף הנקטרינות ומי שלא ראה נקטרינה ממטעי ראש צורים לא ראה נקטרינה מימיו – איזה גודל איזו עסיסיות איזה טעם...

אני הייתי טרקטוריסטית והיינו מחברים לטרקטור רכבת של מכלים. הייתי נכנסת למטעים עם רכבת ריקה ויוצאת מלאת פירות חמים ומתוקים (אם כמובן היה לי מזל והמכלים לא היו מתהפכים בדרך הקלוקלת למטע). הייתי נוסעת לבית האריזה עם כל הרכבת הקופצנית המשתרכת אחריי ומעבירה את הפירות לטיפולו המסור של שלומי בבית האריזה. שם הם היו נשטפים, מתמיינים, נכנסים לקירור ונמכרים לשווקים. הפועלים של שלומי היו רצים נרגשים ומראים לו כל מיני פירות משונים עליהם היו כתובים מסרונים אליו מעשי ידיי. כמו מברקי אהבה. כן כך הכל התחיל. בסתיו הקרוב נחגוג כבר... תשע עשרה שנים. לא להאמין.

כך בין הפירות המתוקים לבין צל העצים הקריר ובין הזיעה המלוחה על המצח... התארסנו בסוף עונת הדובדבנים ובעונת התפוחים כבר היינו מתחת לחופה... כל כך מהר, כמו שפרי מבשיל פתאום (ומי שרוצה לשמוע עוד על סיפור היכרותנו יכול לשמוע מדיויד סקוויאר שהיה אז מנהל המטע).

נראה אם תצליחו לנחש מה היה מצויר על ההזמנה שלנו?

כמובן... תפוח.

סיפור ההיכרות של עדינה ואבי הרשברג-

סיפור שהוא גם חוויה אישית וגם חוויית ציונית.

בשנת 1981 עליתי לארץ, ולאחר שלוש שנים רציתי לראות את משפחתי בניו יורק.

נסעתי לניו יורק, ויום אחד חברתי הזמינה אותי ועוד כמה חברים לפיקניק של יום ראשון בסנטרל- פארק.

נפגשנו בדירה של חברתי חיה. פתאום ראיתי שחברה אחרת הולכת ולידה בחור נחמד, שאלתי עליו כמה שאלות וגיליתי שהוא מעניין אותי מאד....

נפגשנו כמה חברים. אבי (הבחור הנחמד שראיתי, לימים בעלי היקר) הגיע מברוקלין וחיפש חניה, עשה סיבוב ועוד סיבוב... ואמר לעצמו: "פעם אחרונה שאני מחפש כאן חניה..." ואז – מצא מקום לחנות בו את רכבו. נפגשנו שוב יחד עם מספר חברים, שמתי לב אליו ולבי חפץ בו...

היה זה בדיוק שנה לאחר שהייתי בעמוקה ובקבר רחל לבקש לעצמי זיווג מוצלח (אומרים שמרגע התפילה צריכה לעבור שנה).

אבי חשב שאני כלל לא מעוניינת, אך אני עשיתי את הכל כדי לפגוש אותו, אפילו שיניתי את הטיסה שלי לארץ כדי להיות יחד אותו באותה הטיסה...

טסנו יחד מברוקלין לארץ וחלקנו מונית עד למבשרת ציון שם ירד. למחרת בעבודה סיפרתי לחברתי על המפגש עם אבי ועל הרצון שלי להיות אותו יחד... ולפתע הוא נכנס למשרד והזמין אותי לארוחה...

יצאנו יחד במשך תקופה, הוא היה צריך לחזור לברוקלין, ואני חזרתי בעקבותיו...

הרגשתי שאני "השליחה הפרטית" שלו... להביא אותו ארצה בחזרה.

התחתנו בברוקלין ולאחר מספר חודשים עלינו יחד ארצה לדירת חדר וחצי בירושלים. כעבור כמה שנים חזרתי לקבר רחל להודות לה' על כל הטוב הזה!

"טוב להודות לה'".

**ד"ר אורי מאיר צ'יזיק מביא
מספר רעיונות ומתכונים למה
שניתן ללקט בעונת הקיץ.
מפירותיו של אוג הבורסקאי
(סומאק) ניתן להכין משקה
מרענן (דמוי לימונדה).**

אפשר ללקט על יד המעיין של ראש צורים...
מניצני הצלף או מפרותיו ניתן להכין כבושים.
אפשר ללקט בצדי הדרך- בשבילי הקיבוץ...
מזרעי החרדל ניתן להכין ממרח חרדל.

האמת היא שאפשר להתחיל וללקט ממש כאן ועכשיו, על
יד הבית. לא צריך בשביל זה כמעט כלום. רק כמה דקות
נוספות בדרך לגן או לספרייה, או בחזרה הביתה. זה זמן
רגוע ולעיתים אף מתוק...

כמעט כל ילד בראש צורים הוא כבר לקט מדופלם כשזה
מגיע למציאת צנוברים, פיצוחים ואכילתם.

כל רגע ורגע יש שם בחוץ משהו שניתן ללקט ולטעום-
ממש כעת מבשילים פירות התאנה על העצים, בהמשך
יבשילו פירות החרוב (מתחת למגדל התצפית- על יד מצפה
צחי), פירות הקטלב המצוי (העצים מפוזרים בכל היישוב
ובמצפה צחי) והקטלב המשונן (יש כמה עצים/שיחים
באזור גן צור). גם את פירותיו האדומים של עץ העוזר
ניתן ללקט ולטעום (יש 2-3 עצים בדשא שליד שער
היישוב). מיד אחרי פריחת השקד (באזור ט"ו בשבט)
פורח גם כליל החורש שאת פרחיו הסגולים ניתן לאכול
כך סתם או כתוספת לסלט. לקראת סוף החורף ותחילת
האביב, מבצבים להם פירות השסק, ולרוב בעלי העצים
ישמחו לשתף פיות נוספים שיעזרו להם באכילת הפירות
הרבים המבשילים בבת אחת. כך גם פירות המשמש-
שכדאי למהר לקטוף ולאכול אותם (אפילו שהם נראים
קצת קשים) על מנת שלא יתלעו.

כמו כן ניתן תמיד ללקט רוזמרין ולהוסיפו כתבלין
לתבשילים שונים, או לקצוץ דק ולהוסיף קצת לסלט טרי.
גם פרחי הרוזמרין הפורחים בחורף יכולים להוסיף
ארומה מיוחדת לסלטים (ישנם שיחי רוזמרין בגינה
הציבורית שעל יד משפחת שניר, ובשבילי הקיבוץ).

אני אוהבת לטייל.

ועוד יותר אוהבת שהטיול מאפשר גם ללקט.

ליקוט / "לקטות" – איסוף מזון הגדל בר בשטח.

עכשיו זהו זמן מצוין ללקט.

זהו זמן שבו אנו יוצאים מהבית, יוצאים מהשיגרה ופונים
אל חיק הטבע.

עכשיו כל שנותר לעשות הוא לפקוח את העיניים,
להתבונן, לחפש, לגלות ולטעום.

איך יודעים מה ניתן לאכול ומה רעיל?

**רבים מהלקטים מדגישים שאי אפשר לסמוך רק על
התחושה וחוש הטעם שלנו**

אלא חייבים להסתמך גם על ידע.

הולכים לטייל ולא שוכחים לקחת אתנו את מגדיר
הצמחים (שלעיתים כתוב בו גם על חלקים אכילים בצמח)
או ספרים יותר ממוקדים לליקוט:

ילקוט הצמחים / ניסים קריספיל

צמחי בר למאכל / ד"ר אורי מאיר צ'יזיק

או – אפילו פחות כבד מספר – פשוט להיכנס לאחד
מהאתרים המאפשרים לנו להגדיר את הצמח במקום וגם
נותנים מידע נוסף אודותיו.

**"צמח השדה" הוא מגדיר
פרחים ייחודי ברשת האינטרנט
ועוסק בהגדרתם של פרחים
וצמחי הבר של ארץ ישראל.**

**"הכוונה היא לא לחזור לאחור, אלא להתקדם. לנצל את
הקדמה והטכנולוגיה שהגענו אליה, אבל במקביל
להחזיר את תחושת הביטחון שהטבע והמזון תמיד
נמצאים שם בשבילך, בלי שתזדקק להתערבות של אף
אחד. להחזיר לאנשים את הידע והכלים להסתדר
בסביבה טבעית, ומתוך כך את תחושת השפע, את האמון
בעצמם ואחד בשני." (דרור צחור)**

כל עונה בשנה ומה שהיא מביאה עמה ללקט.

בחורף, לאחר הגשמים הראשונים, ניתן למצוא שפע של
עלים ירוקים. עונת האביב וההתחממות מביאות איתן
את הפרחים, ובקיץ ניתן ללקט בעיקר פירות וזרעים.

לסיום- צאו לטייל וללקט, אך אל תשכחו לשמור על ענפי העצים (תוך כדי טיפוס) ועל המשכיות הצמחים (לקטו קצת מכל שיח), והשאירו גם לאחרים...

עלי דפנה גם הם יכולים לשמש כתבלין לתבשילים ולירקות כבושים (ישנו שיח ער אציל – דפנה – ליד המרכולית בשביל לכיוון המקווה).

ועדת קהילה

ביקשנו ממשפחות בראש צורים לענות בקלילות על כמה שאלות היכרות, והתוצאה לפניכם.

משפחת אריאל

הוא

איתי, בן 30.
גדל באפרת,
עובד בחברת סטרטאפ
בשם "גלייד" בירושלים.

היא

אורטל, בת 29.
בילדותה נדדה בין דרום
אפריקה, רמת הגולן ובית
רימון.
עובדת בהתפתחות הילד
ובקופת חולים כללית
בביתר.

ילדים זה שמחה
לביא (בן 3), עמיחי (בן 7 חודשים)

גרנו בעבר:
בנחלאות

"מה הייתה השאלה?"

1. אפשר לבקש מכם עזרה ב:
 - א. שיפוצים ותיקונים זה אנחנו.
 - ב. עזרה בתפעול וברכישת של מכשירים וטכנולוגיות חדישות (איתי).
 - ג. רעיון חביב על הפרשה, ועזרה בהכנת שיעור מעמיק ומרתק לקהילה.
 - ד. בישולים, אפייה ומה שביניהם, שיהיה המון בתיאבון! (אורטל)
2. אתה מקבל טלפון ב-15:35, מרים את המכשיר ורואה שזה השכן שמתקשר, אתה:
 - א. קם מהכסא במשרד, הולך להכין לך כוס רביעית במכונת הנספרסו ושולח לו הודעה אוטומטית שאתה עסוק ושישלח SMS או שתחזור אליו (איתי).

ואין לי מספיק זמן (במיוחד שהילד נרדם כל יום בתשע בערב).

4. מה חלמת להיות כשתהיה גדול?
אורטל: וטרינרית, איתי: עדיין לא החלטתי מה אני אעשה כשאהיה גדול.

5. מה אתה עושה עכשיו? אורטל: קלינאית תקשורת, איתי: מתכנת בענן.

6. מה המקום האהוב עליכם בראש צורים (מחוץ לבית)? אורטל: גן הטרקטור, איתי: הטיילת.

7. מה הדבר שמרגש אתכם במשפחה שלכם?
איתי: סבא שלי, אריה אריאל, גר על הגבעה הזאת כחלק מגרעין עין צורים לפני קום המדינה. הוא חרש פה, נלחם פה והלך מכאן לשבי הירדני והיום הוא גר במשואות יצחק בשפלה. דרך הסיפור שלו אנחנו מרגישים קשר מיוחד למקום.

ב. עונה לטלפון, בקושי נושם, בדרך לגן שהסתיים לפני 5 דקות, ורק בגלל סיבולת לב ריאה בעייתית מגלה שהסכמת בשתיקה לאסוף עוד ארבעה ילדים משישה מקומות שונים (אורטל).

ג. עונה לטלפון- 'מה יכול להיות מיוחד בשעה הזאת? הא, וואלה! אז זו שעת הסיום של הגנים? פשפשש...

ד. עונה לטלפון ואומר במהירות האפשרית- 'אחי אני בדרך לגנים, לחץ אש פה, אני חייב לסיים, מתקשר אליך אח"כ'. מתקשר אליו חצי שעה אח"כ כשהכל כבר רגוע בבית.

3. אם היה לך כוח על – מה הוא היה? ולמה?
איתי: לחזור בזמן. אני רוצה להספיק הרבה

רחלי אבלמן

בזמן זה של תשעת הימים אנו מוצאים את עצמנו עם השאלה מה ניתן לילדים לארוחת הצהריים? המטבח הצמחוני בא לעזרתנו. גם אם יש בינינו מי שהמטבח הזה הוא חלק מחייהם היומיומיים, לרובנו מטבח זה מעט זר, ואם בכל זאת אנו לא מבשלים בשרי, נבחר את המטבח החלבי כברירת המחדל הראשונה.

תקופת תשעת הימים משופעת במתכונים חלביים, ליאור שכטר מציע סלמון בבצק פילו שאפשר לאכול בהנאה כל השנה.

סלמון בעלי פילו / ליאור שכטר:

מצרכים:

חבילת עלי פילו
ספריי שמן
פילה סלמון
3 כפות חרדל
צרור פטרוזיליה קצוצה דק
4-5 שיני שום כתושות
שמן זית
מיץ מחצי לימון
פלפל שחור
מלח

הכנה:

רוטב: בקערה מערבבים – חרדל, פטרוזיליה, שום, שמן זית, מיץ לימון, פלפל שחור, מלח.

חותכים את פילה הסלמון לקוביות בגודל של כ- 4-5 ס"מ.
פותחים עלה פילו, מניחים דג בשליש המרכזי כאשר משאירים 5 ס"מ שוליים מהצד הקרוב אלינו.
מניחים כפית רוטב על הדג ומורחים מכל הכיוונים.
מקפלים שליש ימני על הדג, שליש שמאלי על הדג ומגלגלים מכיוון הגוף והלאה.
מניחים על נייר אפיה וחוזרים על פעולה זו עם שאר חתיכות הדג.
מתיזים ספריי שמן על הפילו ואופים עד לקבלת צבע יפה.
בתאבון!

מקומות בראש צורים

1. בין הפטיש לבשר לא מוכן. [4]
2. אבל כדורסל למשל. [5,4]
3. למשל צור סגר בחוזקה לא בשורה. [7,2]
4. אלמוג למשל הפריד. [4,2]
5. חגו תיכון. [4,6]
6. כמו בבל רק עם מבול. [3,4]
7. נשמע כמו עלמה [בלעז] ואדום [בלעז] בסוף. [6]
8. אדון וכו' נשמע כמו ילדים קטנים. [7]
9. נקיים [ללא ס] כאן ממשקה ממותק. [3,4]
10. אם יישבו קושיות זו אינה מעשייה. [4,2]
11. מדבר כמו פרה. [4]
12. מהתלים? זה לא לעניין... [5]

פתרתם? חפשו את התשובות המתחבאות באחד מעמודי הגליון

ישי אהרונף

חידונער

ח	ל	ו	ד	ג	ה	ש	פ	ו	ח	ה	א	מ	צ	מ	ד
ש	ו	י	נ	ת	ב	א	נ	ל	ב	ל	כ	ש	י	א	כ
נ	נ	ס	ש	ו	ע	נ	ב	י	מ	י	ב	ו	מ	ת	פ
ו	ה	צ	כ	ה	ש	ר	ה	כ	צ	ר	ר	ל	ה	ש	כ
פ	פ	מ	י	ל	ו	י	ט	ג	מ	ה	ו	כ	ת	י	פ
ש	א	י	ז	ש	ח	ש	ו	ב	א	נ	ז	ש	ר	ב	י
ת	ר	ו	א	מ	י	ת	ק	ה	ב	ג	א	ע	ד	מ	מ
מ	ק	ס	ר	ש	מ	ה	מ	י	ט	ה	א	ל	ו	א	ט
י	ל	כ	ב	י	ה	נ	א	כ	י	מ	ל	מ	ק	נ	כ
י	ט	ד	ת	פ	א	ט	מ	נ	ח	ר	ט	י	ר	ה	ע
נ	ה	ו	י	ק	ו	י	ל	ו	ש	ק	צ	מ	ב	ק	ס
פ	נ	ר	ה	ש	ב	ק	פ	א	נ	ז	ש	ב	צ	י	ת
ו	ר	י	ב	מ	ר	ז	א	ש	ת	א	ר	ח	ל	ט	ל
א	ו	מ	כ	י	מ	א	ו	ו	י	ר	ה	כ	י	ר	ב
נ	ד	ת	י	ל	ל	ת	נ	מ	ב	ד	ב	ה	ו	א	נ
ז	א	ל	ח	צ	כ	צ	ב	י	ת	מ	ל	ו	נ	י	ח

חופש הגדול	טיולים	אבטיח	חוף
כפכפים	קיטנה	מלון	לונה פארק
בית מלון	ארטיק	משקפי שמש	שמש
צימר	כדור ים	קיץ	אופניים
נופש	ברכה	אב	*מצאו כמה שיותר פעמים את המילה ים
קרח הגנה	ענבים	תמוז	

מה היה לנוער שלנו, הבוגר והצעיר, עד כה??

- פתיחת קיץ אדירה עם דוכנים שווים, הופעה, חולצות, פלאפל ודברים מפנקים...
- טיול נוער מטורף לצפון! 3 ימים טיילנו בצפון הגולן, ישנו בקשת (איך לא ☺), שטנו בקיאקים (מסורת זו מסורת...), וחזרנו עייפים אך מרוצים!
- שבוע עבודה מאתגר: עבדנו בלולים, בצביעות, בשיפוצים ובגינות. תודה רבה לליאור שכטר שהתחלנו לשפץ אתו את חורשת אם תרצו (מוזמנים לבוא לראות!). תודה לאלקנה ולמאהר שעזרו לנו עם העבודות. וכל הכבוד לידידיה קלמן, עודד אהרוני, מאור שטרן ושיראל שבט שהיו ראשי צוותים לעניין. וכמובן לנוער שבא לעבוד!
- שיחה עם הרב ורדי ועם ועדת חינוך ועוד כמה דברים מעניינים כאלה... תודה לרב ולוועדת חינוך!
- היו לנו סדנאות משחררות וכיפיות, לבנות עם יעלי קרמר ולבנים עם שי רבינוביץ. תודה להם על ההשקעה!!
- היה לנו טורניר כדורסל מטורף בין ז-ח לנוער ולמבוגרים! תנחשו מי ניצח ☺
- ערכנו הכנות לקייטנת אילן הקרבה!! דוכני מכירה, התרמות בעיר וברמי לוי. שיחת הכנה וחלוקת תפקידים.
- סיירת ז-ח מטורפת עם הרבה טיולים ואתגרים. לצערנו עוד רגע נגמרת.
- טיול אזורי גושי עם קיאקים, פק"ל, מסלולים והרבה כיף!
- מירוץ לקיבוץ, טיול אבות ובנים ומה לא!!

לא יודעים מה אתכם, אבל לנו לא נמאס ☺ תודה על כל הפעילויות וההשקעה.

שבט מורשה מחפש מדריכים

שאולי מחפש בית

שיחה עם הרב ורדי

ישיבה ושיחה על קייטנת איל"ן

התרמות לקייטנת איל"ן

מה קורה באמת בקצה ה-32? \ כותב אנונימי מהנוער

טוב אז אחרי הרבה תהיות ושאלות החלטנו כתבי הנוער לצאת ולבדוק מה באמת קורה שם.

את המסע הארוך והקשה התחלנו במועדונוער, משם ירדנו בירידה מסורבלת מלאה פחים (לא הרבה יצאו ממנה בחיים...). אחרי שהצלחנו לרדת בריאים ושלמים איכשהו עברנו דרך כיכר יסלזון ששם היה בכלל לא פשוט (הרבה תנועה מכל הכיוונים מזל שהפכו צד אחד לחד סטרי). פגשנו במקרה את אוריה והיא עיכבה אותנו לפחות שעה בלי לשים לב... החלטנו שאין מה לעשות ונטשנו כמה חבר'ה מאחור (המטרה חשובה ולא יכולנו להרשות לעצמנו עיכובים מיותרים).

המשכנו לרוץ כי פחדנו להיתקע ליד הבתים של נועם ונועה כי משם כבר ידענו שאין סיכוי שנגיע לפחות עד השקיעה (זה שכבר הגענו לתוצאות אומר שבאמת עברנו את הרוב בשלום...). אחר כך עצרנו בגן המשחקים ליד ששון, הסתובבנו קצת בקרוסלה, התנדנדנו בנדנדות ואפילו הצלחנו לתצפת על חבורת הסיבוב (גיל, נועה, אוריה ודוק). זהו, הגיע רגע האמת. התארגנו, הסתרקנו, פתחנו סלפי, בדקנו שהסנאפציט של יוסי עובד ויצאנו לקצה ה-32.

טוב, לא נמתח אתכם יותר מדי כי וואלה גם אנחנו התבאסנו, בסה"כ ישבו שם כמה בנות ובנים צעירים (מהנוער כמובן...) והכינו ציפיס!

וגם גילינו כמה עציצים (של גרניום חחח).

הסוף.

ראיון עם רועי אבלמן נציג הנוער הצעיר!

אוריה: רועי מה שלומך? איך אתה מסכם את החודש הראשון לחופש?
רועי: סבבה אצלי! ובינתיים החופש ממש כיף!
אוריה: באיזו פעילות (מהפעילויות הרבות שהיו) הכי נהנית?
רועי: במירוץ לקיבוץ... היה אדיר!
אוריה: איפה בילית הכי הרבה עם נוער ז-ח?
רועי: בסיירת, היו אחלה פעילויות.
אוריה: מה רצית לעשות החופש ולא הספקת בינתיים?
רועי: ללכת לבריכה.
אוריה: ספר לנו על פדיחה שקרתה לך החודש.
רועי: במירוץ לקיבוץ דיברתי עם חבר מכפר עציון ופתאום איבדתי את כולם ולקח לי מלא זמן למצוא אותם.
אוריה: יפה. טוב, שמחנו לשמוע! לסיום יש לך משהו להגיד לאומה?
רועי: אל תשחקו בפוקימונים זה מסוכן...

ראיון שערכת עם כוכבת הנוער ניצן שכטר!

אוריה: היי ניצן, מה שלומך? איך את מסכמת את החודש הראשון לחופש?
ניצן: הכל טוב בע"ה, וואלה היה כיף! עבר מהר...
אוריה: באיזו פעילות (מהפעילויות הרבות שהיו) הכי נהנית?
ניצן: ברור שבטיול נוער!!! היה מטורף...
אוריה: איפה בילית הכי הרבה עם הנוער?
ניצן: בקצה ה-32... (אפילו יותר מהמועדון...)
אוריה: מה רצית לעשות בחופש ולא הספקת בינתיים?
ניצן: להיות בבית...
אוריה: ספרי לנו על פדיחה שקרתה לך החודש.
ניצן: חיכיתי לטרמפ וראיתי אוטו כמו שלנו, חשבתי שזה אבא שלי אז קפצתי וקראתי לו, ואז הסתבר שזה לא היה הוא אלא הרב של בית הספר שלנו... קיצר, לא נעים...
אוריה: אכן לא נעים... טוב, שמחנו לשמוע שנהנית! לסיום יש לך משהו להגיד לאומה בתור כוכבת הנוער? ☺
ניצן: כן, תודה לקשת על כל הארגון וההשקעה בנו! תותחית!

טורניר כדורסל לבנים

קצת משבוע העבודה

סדנאות מקצועיות לנוער

סיירת קיץ ז-ח

טיול אזורי גושי לז-ח

